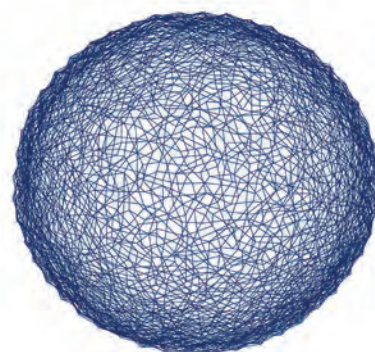

MEDIA NIEUWSBRIEF

NIEUWSBRIEF NUMMER 1 | DECEMBER 2009

VER VOORUIT IN DUURZAME TECHNOLOGIE

Duurzaamheid is een thema dat volop ter discussie staat. Bedrijven willen in deze moeilijke tijden wel duurzaam ondernemen, maar focussen vooral op kostenbesparing. Terwijl het ene het andere niet uitsluit. Voor Cofely Nederland is het geen discussiepunt: wij zetten vol overtuiging in op 'energy efficiency'. Zo stellen wij organisaties in staat duurzamer te ondernemen én geld te besparen. Tegen zo laag mogelijke kosten en zonder concessies te doen aan functionaliteit. Ons credo luidt niet voor niets: Ver vooruit in duurzame technologie.

COP15
COPENHAGEN
UNITED NATIONS CLIMATE CHANGE CONFERENCE 2009

Investeren in energy efficiency en duurzaamheid vereist lef en een visie op de lange termijn. Daarbij is voor ons een belangrijke rol weggelegd om uit te leggen dat investeren in energy efficiency een win-win-situatie creëert: kosten van energieverbruik gaan in veel gevallen drastisch omlaag en tegelijkertijd verkleint een organisatie zijn CO₂-footprint. Neem bijvoorbeeld de Amsterdamse stadswijk Overhoeks waar dankzij Lange Termijn Energieopslag de woningen en kantoren 40 procent minder

energie verbruiken en 40 procent minder CO₂ uitstoten. Of het Tilburgse sportcomplex T-Kwadraat dat met een fors lager energieverbruik een 25 procent lagere CO₂-uitstoot scoort. Maar hierover leest u in deze eerste editie van de Cofely Medianieuwsbrief meer.

TIJD VOOR ECHTE DOORBRAGEN

Hoewel in Nederland draagvlak is voor maatregelen op het gebied van duurzaamheid, behoren we in Europa niet tot de koplopers.

Zo is nog steeds sprake van een kloof tussen overheid en bedrijfsleven. Terwijl we deze uitdagingen alleen het hoofd kunnen bieden door de krachten te bundelen. Het is van groot belang dat overheid, bedrijfsleven, financiële instellingen en kennisinstituten niet afzonderlijk initiatieven ontplooiën, maar de handen ineen slaan. Overheid en bedrijfsleven moeten minder naar elkaar wijzen, maar samenwerken om echte doorbraken te realiseren. Dat zijn we toekomstige generaties verschuldigd. Bij het samenstellen van deze nieuwsbrief zijn alle ogen gericht op Kopenhagen. We mogen verwachten dat de gezamenlijke wereldleiders er belangrijke intenties uit zullen spreken. Ongeacht het commitment dat de deelnemers aan durven gaan, weet ik zeker dat Cofely er met haar klantoplossingen klaar voor is.

Edo van den Assem
CEO van Cofely Nederland

GEMEENTE AMSTERDAM: DUURZAME GEBIEDSONTWIKKELING ALS SPEERPUNT

Bij de Gemeente Amsterdam staat duurzame gebiedsontwikkeling hoog op de agenda. Op steeds meer plaatsen worden woningen en kantoren voorzien van duurzame energie. Denk daarbij aan Overhoeks - de stadswijk met het Shell Technology Center aan de noordelijke IJ-oever - en het Oosterdokseiland bij het Centraal Station. Cofely ontwerpt, realiseert en exploiteert deze projecten waarmee de hoofdstad haar CO₂-footprint verlaagt.

LANGE TERMIJN ENERGIEOPSLAG

De gemeenschappelijke factor van deze projecten is een duurzame energievoorziening op basis van Lange Termijn Energieopslag (LTEO). Bij LTEO wordt warmte- en koudeopslag toegepast om afhankelijk van het seizoen gebouwen te verwarmen of koelen. Dit gebeurt 's winters door water uit de warmtebron omhoog te pompen. Dit water geeft zijn warmte af aan de warmtepompen ter verwarming van de gebouwen. Vervolgens wordt het afgekoelde water met een temperatuur van 7 á 8 graden opgeslagen in de koudebron. Deze kan 's zomers worden aangesproken om het gebouw te koelen. De warmte- en koudebronnen liggen op 150 tot 180 meter diepte. Hier bevindt zich een waterhoudende zandlaag met een natuurlijke bodemtemperatuur van 12 graden. 's Zomers wordt de warmte opgeslagen in een nabijgelegen zandlaag: de warmtebron.

DUURZAAMHEID IN CIJFERS

OOSTERDOKSEILAND

Cofely voorziet hier de Openbare Bibliotheek, het conservatorium, kantoren, winkels en horeca op duurzame wijze van warmte en koude. Het gaat hierbij om een gebied van **meer dan 200.000m²**. De **energiebesparing bedraagt 65 procent** bij een **CO₂-reductie van eveneens 65 procent**.

Dit staat gelijk aan **3.400 ton CO₂ per jaar**: voldoende om 184 Marco Borsato concerten in de Arena van energie te voorzien.

OVERHOEKS

Overhoeks ontleent haar naam aan de markante toren aan het IJ die eens het domein was van Shell Research. Hier verrijzen 2.200 appartementen en penthouses, ruim 70.000 m² kantoren, hotels en restaurants. Ook biedt het een onderkomen aan het Film-museum en een park langs de IJ-oevers. De duurzame energievoorziening levert over een **gebied van 437.000 m² een energiebesparing op van 40 procent** en een **CO₂-reductie van 2.900 ton per jaar**.

SHELL TECHNOLOGY CENTER

Het Shell Technology Center maakt onderdeel uit van Overhoeks. Dit centrum staat ten dienste van onderzoek naar schonere en zuiniger fossiele en biobrandstoffen. Onderzoek waarvoor naast de gebruikelijke koeling van ruimtes ook extra proceskoeling nodig is. Om hierin te voorzien, levert Cofely klimaatinstallaties voor kantoren en een proceskoelingsinstallatie voor laboratoria. Hierbij wordt een **CO₂-reductie van 60 procent** gerealiseerd in vergelijking met conventionele installaties. Dit komt overeen met de **CO₂-uitstoot van 340 woningen per jaar**.

COFELY EN HET CONSORTIUM STAPPEGOOR GAAN NIET OVER ÉÉN NACHT IJS

Wie in Tilburg de wijk Nieuw-Stappegoor binnenrijdt, passeert het voetbalstadion van Willem II. Om op een enorm nieuwbouwcomplex terecht te komen waar ijshockeyclub de Tilburg Trappers een onderkomen heeft. Op een steenworp afstand ligt de Irene Wüst Ijsbaan. Een 'groene ijsbaan' die onderdeel is van het grote sportcomplex T-Kwadraat, dat ruim 31.000 m² telt. Voor dit multifunctionele sportcomplex werd door Cofely Nederland een duurzame energievoorziening aangelegd en de ijsbaan voorzien van een duurzaam vriessysteem.

Nieuw-Stappegoor is een stedelijk gebied dat wordt gekenmerkt door een grote dynamiek. Deze stadswijk is het trefpunt waar wonen, werken, uitgaan en studeren samenkomen. De gemeente Tilburg heeft duurzame gebiedsontwikkeling en energiebesparing hoog op haar agenda staan. In Cofely vond zij een gelijkgezinde partner voor ontwerp, levering en uitvoering van dit duurzame project. Het multifunctionele sportcomplex T-Kwadraat biedt een onderkomen aan een sporthal, een fitnessruimte, een klimcentrum met de hoogste klimwand van Nederland, een sportmedisch centrum, verschillende horeca- en businessruimten en een kinderopvang. Door de nauwe samenwerking tussen de

Gemeente Tilburg en Cofely is er gekozen voor wat de twee partijen noemen: 'investeren in besparen'. Het complex heeft een duurzame energievoorziening, waardoor de **CO₂-uitstoot 25 procent lager** is dan bij een regulier sportcomplex van deze omvang. Concreet wordt op jaarbasis net zoveel CO₂ bespaard als 15.800 bomen jaarlijks kunnen afbreken of de energie die jaarlijks nodig is om 237 woningen van energie te voorzien.

DUURZAME ENERGIE OP LANGE TERMIJN

Cofely is verantwoordelijk voor het ontwerp, de bouw en het beheer van de volledige energievoorziening die is gebouwd op basis

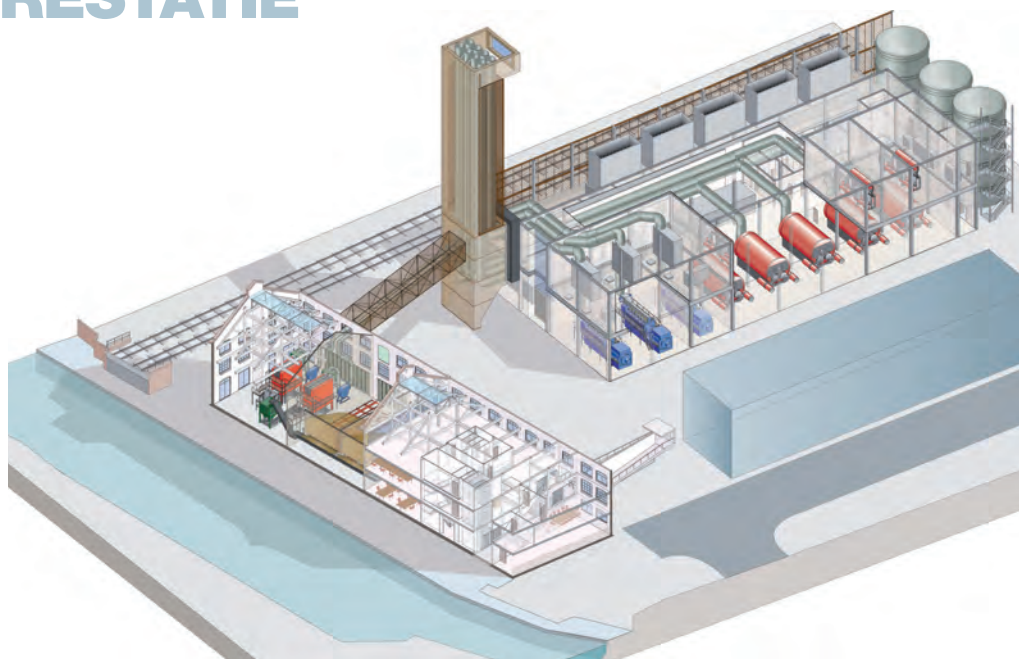
van warmte-koude bronnen. Cofely neemt in de komende 15 jaar de exploitatie van de energiecentrale voor haar rekening. Daarom is de installatie ondergebracht in een eigen gebouw. Deze bestaat naast een grondwaterbron uit een afleverstation, waterpompen en verwarmingsketels. Door het onderhoud en beheer van de centrale uit te besteden, verzekert de gemeente Tilburg zich ervan dat zij gedurende de volledige exploitatieperiode fors op energie kan besparen.

'GROENE IJSBAAN'

Cofely heeft ook voor de deels overdekte 400-meterijsbaan een duurzaam vriessysteem ontwikkeld. Hierbij maakt zij uitsluitend gebruik van natuurlijke koudemiddelen. De toepassing van CO₂ als koudemiddel zorgt voor een aanzienlijke energiebesparing in vergelijking met reguliere vriessystemen. Cofely bedacht eveneens een systeem waarmee de restwarmte van de ijsbaan geïntegreerd is met het LTEO-systeem van de energiecentrale en benut wordt voor verwarming van de gebouwen. Naast de sporthal en de ijsbaan is zij ook verantwoordelijk voor alle gebouwgerelateerde installaties zoals bijvoorbeeld de luchtbehandeling- en data-installaties en het projectmanagement. Hier paste Cofely onder meer warmteterugwinning toe bij de ventilatie en bracht zij bewegingssensoren aan voor lichtinstallaties.

COFELY LEVERT OLYMPISCHE PRESTATIE

Een energie distributienetwerk van ruim 16 kilometer en twee duurzame energiecentrales. Dat is het fundament van de duurzame warmte- en koudevoorziening die Cofely als onderdeel van GDF SUEZ Energy Services realiseert voor het Olympisch Park in Londen en Stratford City. Zij zorgt niet alleen voor de bouw van de energiecentrales, maar is ook verantwoordelijk voor onderhoud en exploitatie gedurende veertig jaar. Zo zorgen de energie-netwerken ook ná de Spelen in 2012 blijvend voor duurzame energie voor de bevolking in het oosten van Londen.

URBAN NETWORKS

Dat Cofely deze prestigieuze opdracht mag uitvoeren, is mede te danken aan haar kennis van stedelijke energienetwerken, zogenaamde 'urban networks'. Al in 1998 werd de Expo in Lissabon voorzien van een warmte- en koudenetwerk. Gevolgd door een soortgelijk project voor de Zaragoza Expo Aqua. Ook in Nederland loopt Cofely voorop als het gaat om urban networks. Goed voorbeeld daarvan zijn de ontwikkelingen van Mahler IV aan de Amsterdamse Zuidas, en de nieuwbouw van het Oosterdokseiland, eveneens in Amsterdam.

De duurzame energiecentrales vormen de ruggengraat van het nieuwe energienetwerk in het Olympisch Park en Stratford City. Ze worden enerzijds voorzien van biomassaketels die met behulp van duurzame biobrandstoffen warmte genereren. Anderzijds beschikken ze over 'Combined Cooling Heat & Power' (CCHP), waarbij een gecombineerde

warmtekrachtinstallatie de warmte uit de productie van elektriciteit opvangt en zo warmte en koude kan leveren aan de afnemers. In combinatie met innovatieve warmteterugwinsystemen verwacht Cofely de **CO₂-emissie met 20 procent te reduceren, ruim 1.000 ton per jaar.**

VOOR NU EN VOOR LATER

Het energienetwerk wordt eind 2009 opgeleverd en zal naar verwachting operationeel zijn begin 2010. Bij de start wordt eerst warm water geleverd aan de gebouwen van het Olympisch Park en vervolgens in stappen zodra de overige gebouwen en locaties afgevoerd worden. Hiermee realiseert Cofely één van de grootste energieprojecten ooit in het Verenigd Koninkrijk. Bovendien is deze ontwikkeling volledig in lijn met de groene doelstellingen van Londen 2012. De energiecentrales zullen namelijk na de Spelen een deel van Oost-Londen van duurzame energie blijven voorzien.

FEITEN EN CIJFERS

Sinds de start van de bouwwerkzaamheden in augustus 2008 is een aantal tastbare resultaten bereikt:

- Meer dan 200 palen met een lengte van ruim 20 meter lengte zijn geïnstalleerd voor de fundering van gebouwen
- Ruim 500 ton staal is verwerkt als onderdeel van het geraamte van de energiecentrale die op zijn hoogste punt ruim 45 meter is
- 3.500 m² betonnen steunbalken zijn aangebracht ter ondersteuning van vloeren en plafonds van de energiecentrale
- 5 koeltorens rijzen op de locatie van de eerste energiecentrale. Elke koeltoren heeft de omvang van een bescheiden woning

INSPIREREND DEBAT OVER DUURZAME AMBITIES

Het realiseren van duurzaamheid valt of staat met daadkracht. Dat vereist een inspanning van overheid en bedrijfsleven. Draagvlak is er voldoende, net als de technologie. Dat is de conclusie van het drukbezochte Energy Efficiency Congres dat Cofely en Electrabel op 1 oktober in Rotterdam organiseerden.

“De wereld loopt vast als we niet anders met energie omgaan. Overheid, bedrijfsleven en wetenschap moeten krachten bundelen om doorbraken te realiseren.”, zei Edo van den Assem, CEO van Cofely Nederland. Tijdens een levendig energiedebat kruisten kopstukken uit politiek, bedrijfsleven en wetenschap de degens. “Tussen droom en daad zitten wetten, regels en praktische bezwaren”, vatte

oud-milieuminister Hans Alders samen. “We kunnen regels niet overboord gooien, maar zijn onderweg naar morgen en hebben hiervoor een passend instrumentarium nodig.”

‘CRADLE TO CRADLE’

Key note spreker Michael Braungart, auteur van het toonaangevende boek ‘Cradle to Cradle’, betoogde dat het ‘milieuvraagstuk’ vooral een kwestie van perceptie is. “Het grote misverstand is dat geen sprake is van een energie- of klimaatprobleem. Door te focussen op de negatieve gevolgen van de CO₂-uitstoot - een probleem gecreëerd door mensen - reduceren we duurzaamheid tot een gewetenskwestie. Je kunt immers alleen CO₂-neutraal zijn, als je niet bestaat.” Braungart benadrukte dat er niets te winnen valt met holle frasen. “We spreken over energy efficiency, maar het gaat niet zo zeer om efficiency, maar om effectiviteit: wat is het beste dat we kunnen doen en hoe doen we dit zo goed mogelijk?”

NEDERLANDS MENING OVER DUURZAAMHEID

Dat er voldoende draagvlak is voor duurzaamheid, bleek uit een peiling onder de ruim 400 congresgangers. Met een aantal opmerkelijke resultaten:

- 80 procent is bereid meer te betalen voor projecten met duurzame oplossingen.
- 98 procent benadrukt zelfs liever zaken te doen met partijen die concreet invulling geven aan milieuvriendelijke oplossingen.
- Tegelijkertijd zeggen ruim 4 op de 5 personen niet tevreden te zijn over de mate waarin in Nederland duurzaam gebouwd en ontwikkeld wordt. Er moet meer worden gedaan om woningen, bedrijfspanden en fabrieken duurzamer te maken.
- De overheid krijgt veel kritiek: 68 procent vindt dat het kabinetsbeleid onvoldoende voorwaarden schept om echte vooruitgang te boeken op het gebied van duurzaamheid.
- Daarentegen vertrouwt 45 procent erop dat zij er zelf wél in slagen in 2020 de CO₂-uitstoot met 20 procent te verlagen; 33% is hier in meer of mindere mate van overtuigd.

VOOR MEER INFORMATIE:

COFELY NEDERLAND

Ingrid Clauwaert

Manager Public Relations

Kosterijland 50, 3981 AJ Bunnik

Tel.: +31 (0)30 656 94 59

Fax: +31 (0)30 656 94 15

ingrid.clauwaert@cofely-gdfsuez.nl

www.cofely-gdfsuez.nl